

Svensk tjänstehandel – omfattning, utveckling och betydelse

Pär Hansson
Tillväxtanalys och Örebro universitet

SCB i Örebro 1 mars 2011

- Tjänstesektorns internationalisering
2010 Tjänstehandel
2011 Direktinvesteringar och globala värdekedjor
- Baseras på rapport tillsammans med Kent Eliasson och Markus Lindvert.
Working paper/PM 2010:15 (www.tillvaxtanalys.se)

Egenskaper hos tjänster

- Intangibility
- Non-storability
- Heterogeneity
- Joint production

Olika sätt att tillhandahålla tjänster internationellt

Mode 1: Handel över gränserna i tjänster

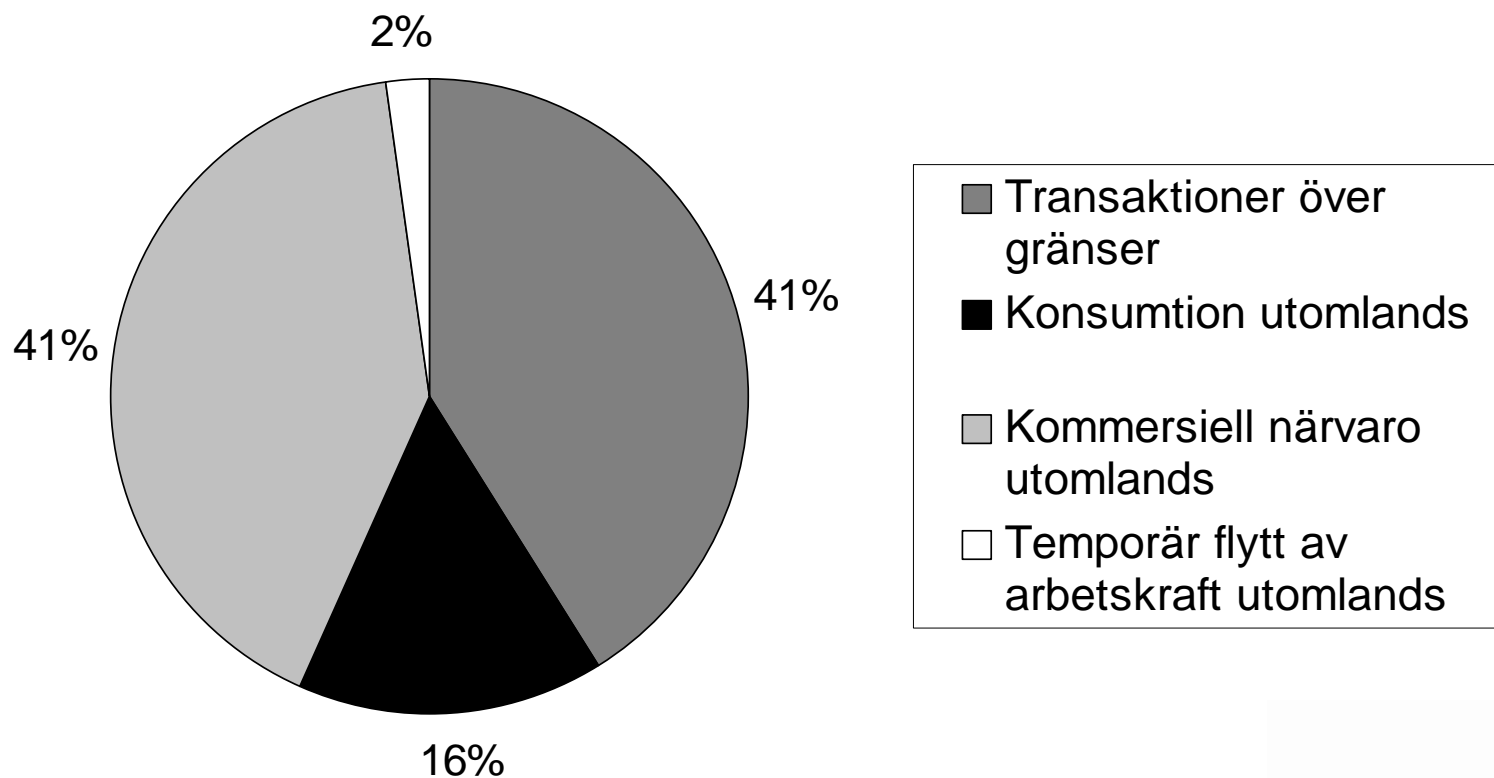
Mode 2: Konsumenten förflyttar sig till producenten

Mode 3: Kommersiell närvaro utomlands (utländska
direktinvesteringar)

Mode 4: Temporär förflyttning av individer utomlands
för att leverera tjänster

Olika sätt att bedriva internationell handel i tjänster 2006

Källa: Hoekman och Kostecki (2009)

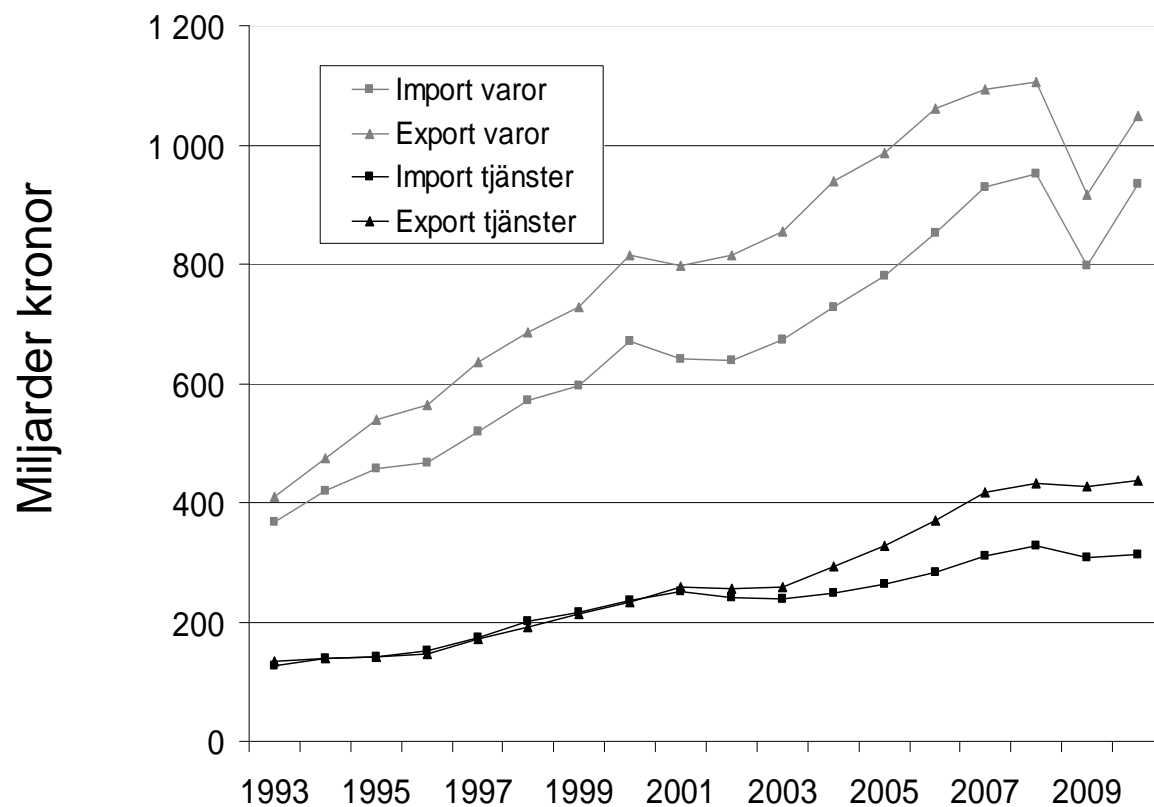

Den svenska tjänstehandeln

- Den internationella handeln i tjänster har vuxit snabbare än handeln i varor i Sverige och Sverige är sedan ett tiotal år tillbaka nettoexportör av tjänster
- Nedgången i ekonomin slog inte lika hårt mot tjänstehandeln som mot varuhandeln
- Andel av totalexporten relativt blygsam (30%), men blir större om man ser till förädlingsvärdeinnehåll

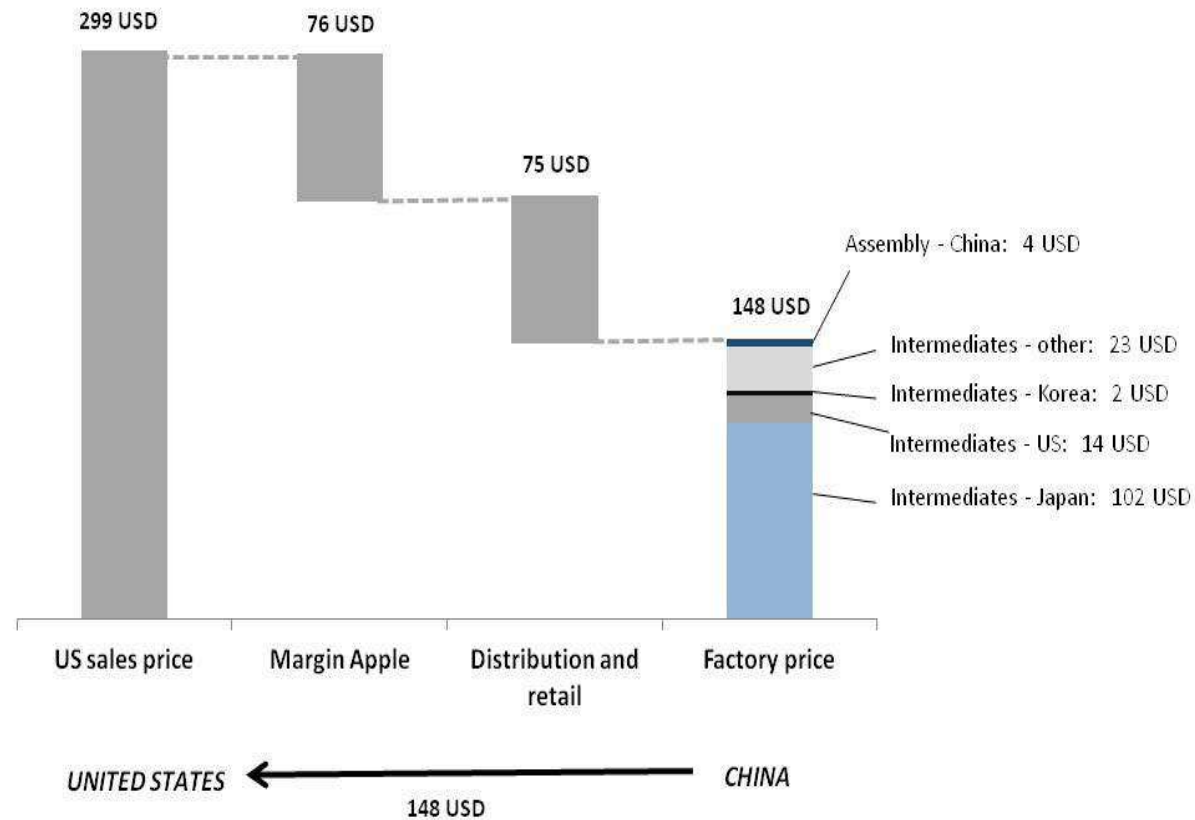
Varu- och tjänstehandels utveckling 1993-2010, 2000 priser miljarder kr

Källa: SCB Nationalräkenskaperna

Exemplet Ipod

- Import av insatser i varuproduktion och i tjänsteproduktion
- Insatser av tjänster i varuproduktion och insatser av varor i tjänsteproduktion

Inhemskt bidrag och sektorns bidrag till exportvärdet i industrin och i tjänstesektorn 2005

	Industrin SNI 15-37	Tjänster SNI 40-95
Inhemsk del av exportvärdet	69,0 %	87,7 %
Sektorns del av exportvärdet	48,2 %	83,2 %

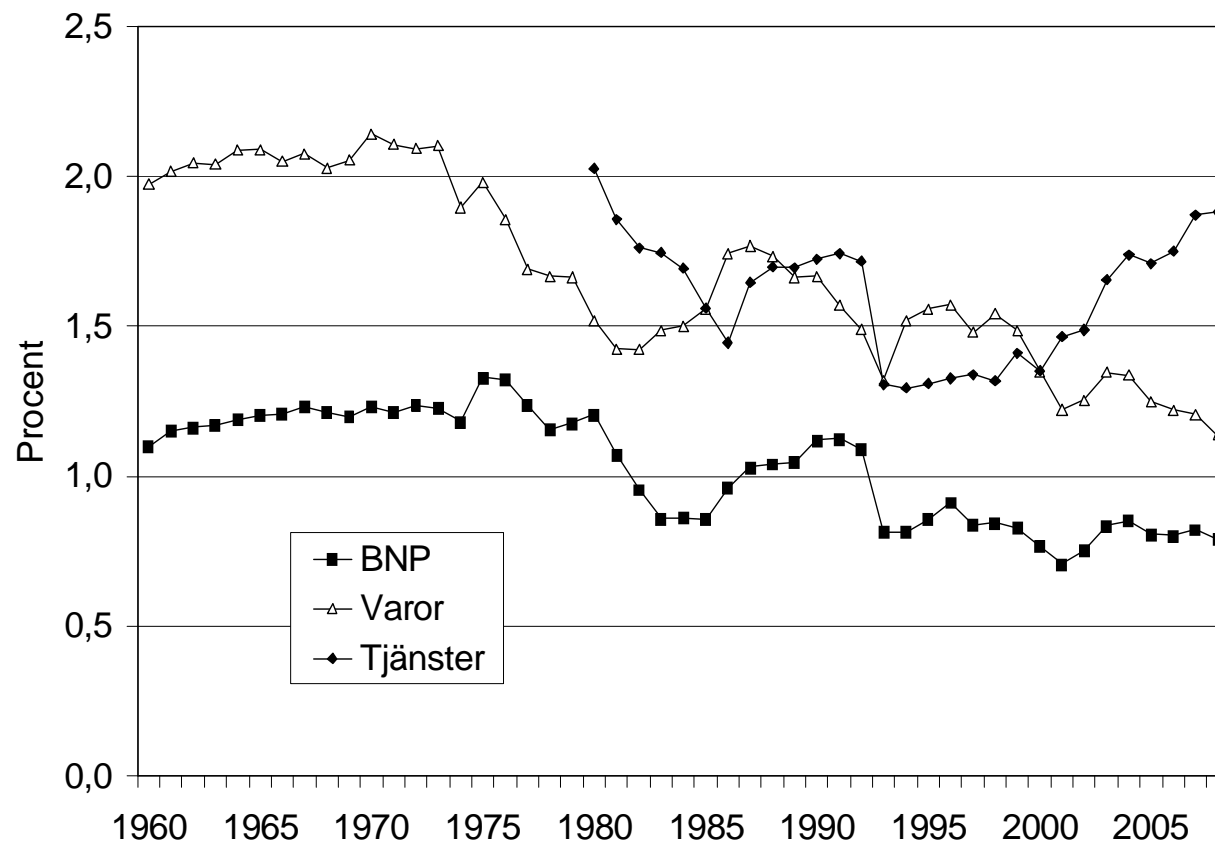

Utveckling av svensk varu- och tjänsteexport i ett internationellt perspektiv

- Världsmarknadsandelen för svensk varuexport har fallit trendmässigt från 1970 fram till idag
- Marknadsandelen för svensk tjänsteexport har haft en liknande utveckling fram till mitten av 1990-talet, men har på senare år stigit kraftigt
- Det anmärkningsvärda är det senare. Vilka delar av tjänsteexporten ligger bakom detta? Hur ser utvecklingen ut i Sverige jämfört med andra OECD-länder?

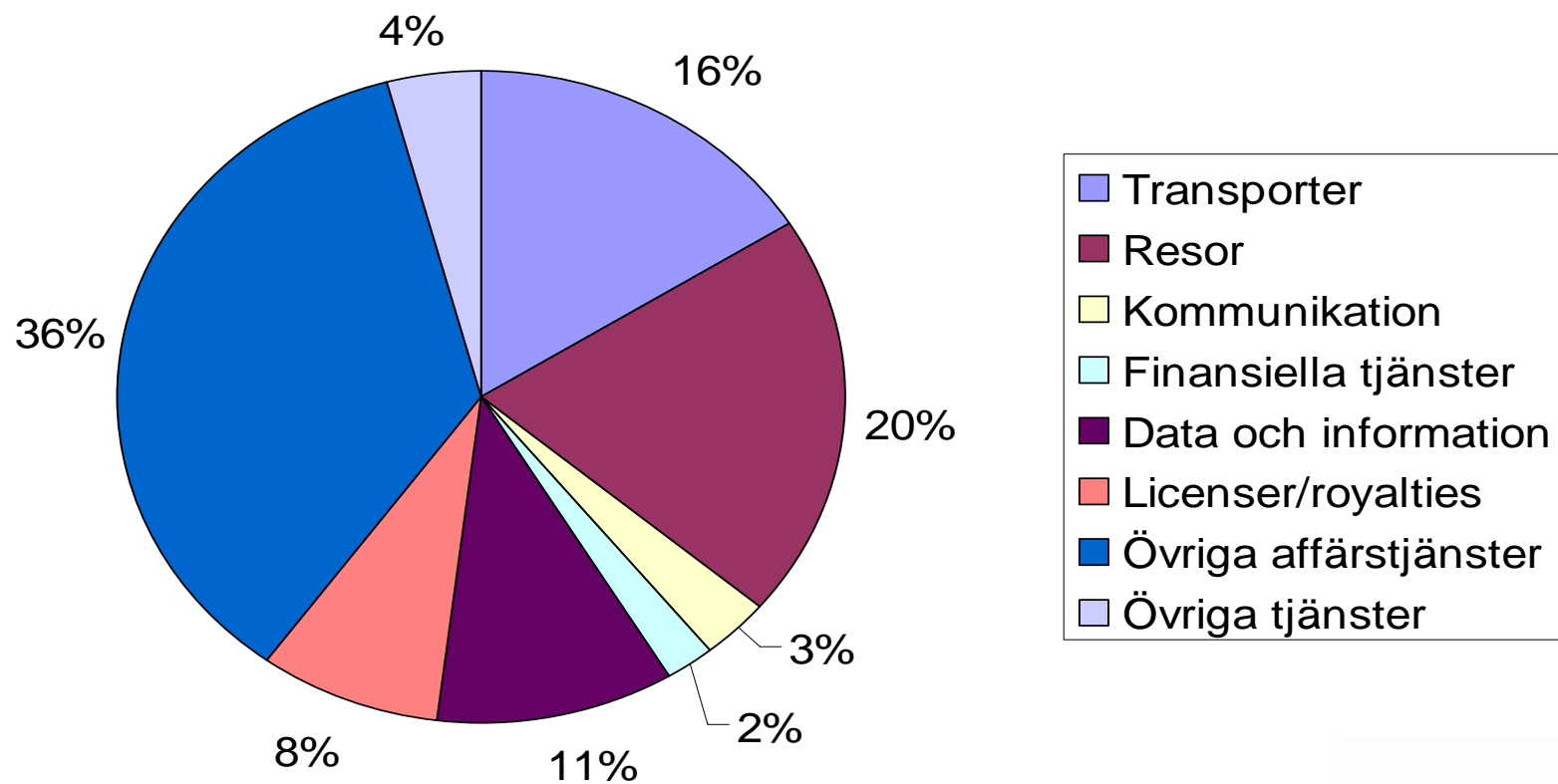
Sveriges andel av BNP, varuexport och tjänsteexport i världen 1960-2008

Källa: Världsbanken och WTO

Olika kategoriers betydelse i tjänsteexporten 2009

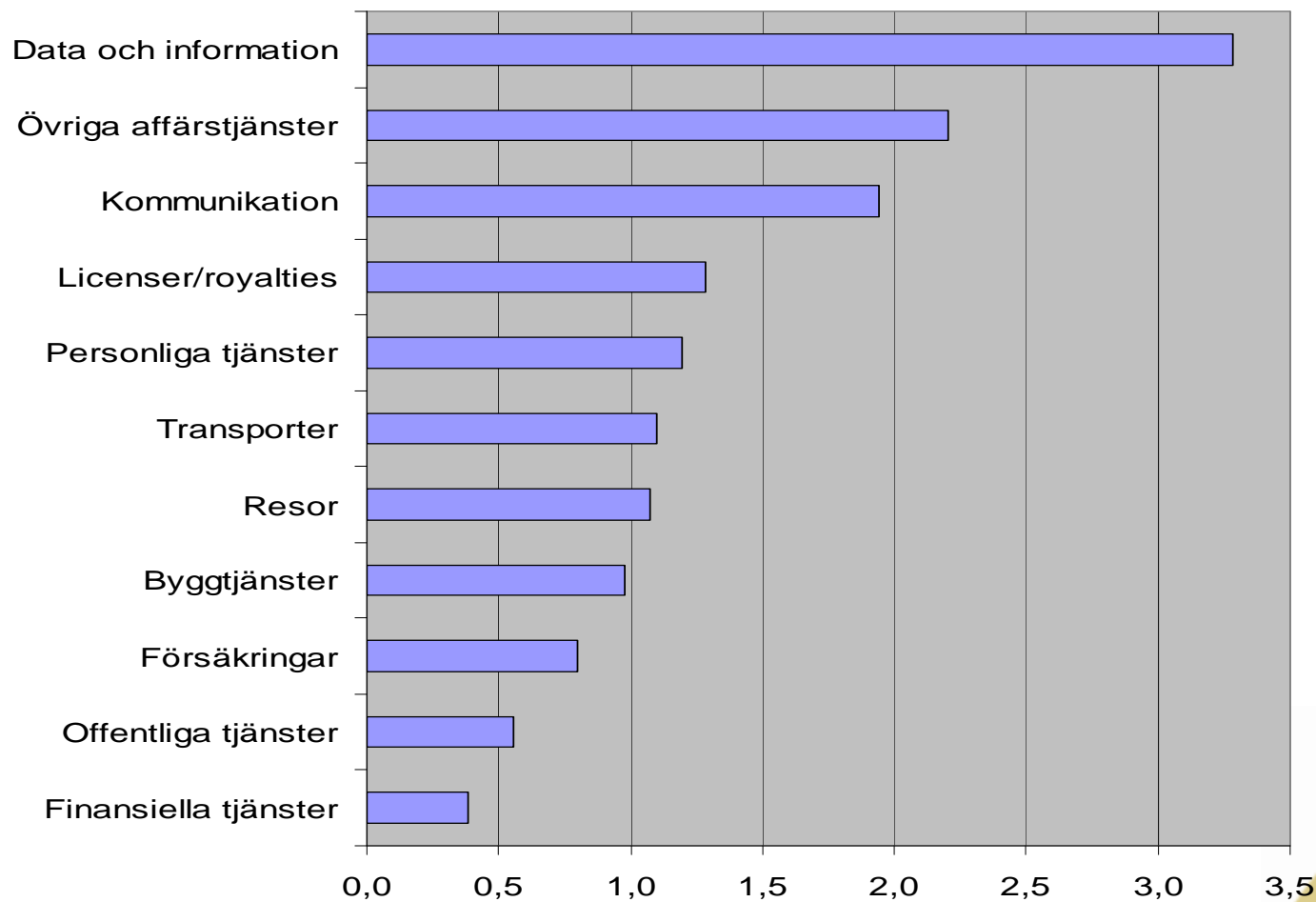
”Revealed comparative advantage” RCA

$$RCA_i = \left(X_{iSv} / X_{iOECD} \right) / \left(X_{Sv} / X_{OECD} \right)$$

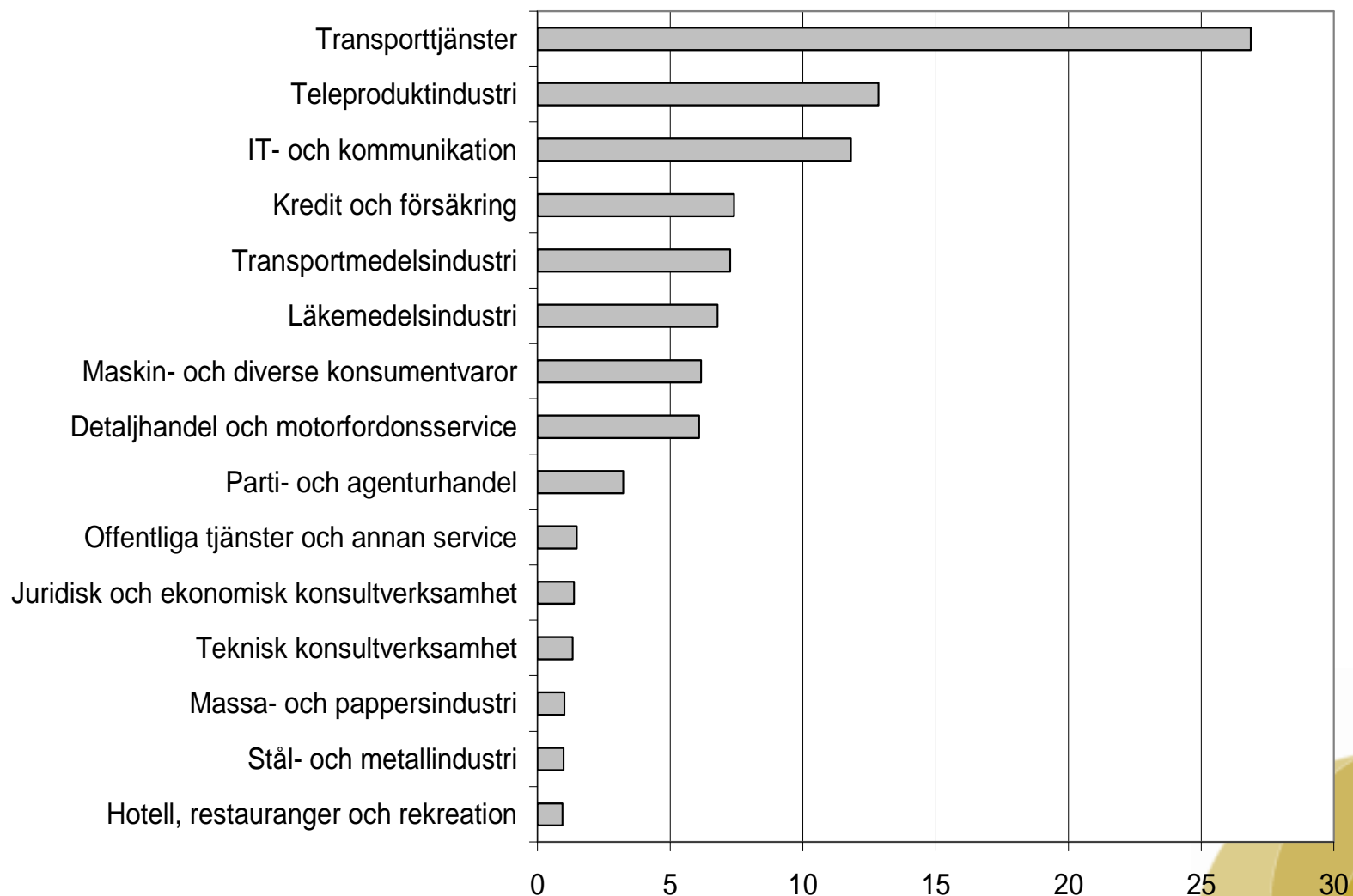
RCA större än ett indikerar att Sverige har komparativa fördelar i produktion av tjänster i

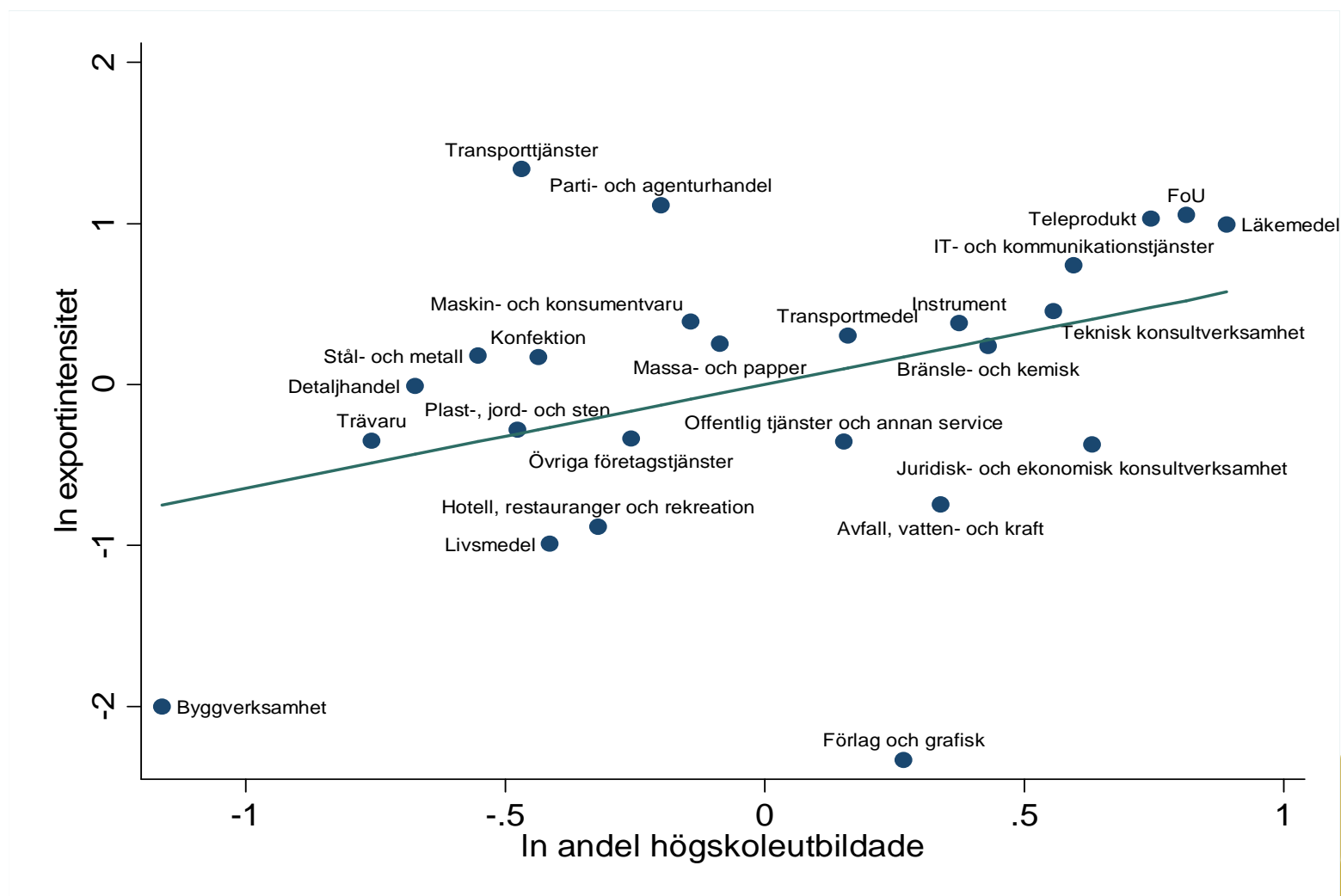
”Revealed comparative advantage” (RCA) inom olika tjänstegrupper 2008

Tjänsteexport på sektornivå. Andel av den totala tjänsteexporten. Procent

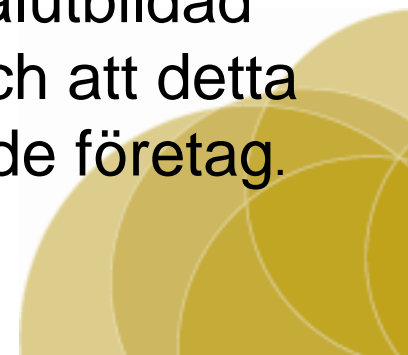

Partiellt samband mellan andel sysselsatta och total exportintensitet 2008

Resursanvändning och export på bransch- och på företagsnivå

- Sveriges internationella konkurrenskraft förefaller vara god i branscher med en välutbildad arbetskraft och det gäller såväl i industri- som tjänstebranscher
- Svensk industri uppvisar en bra internationell konkurrenskraft i fysiskt kapitalintensiva branscher medan motsvarande resultat dock inte gäller för svenska tjänstebranscher
- Exporterande företag tenderar att ha en mer välutbildad arbetskraft än företag som inte är exportörer och att detta resultat framför allt gäller för tjänsteexporterande företag.

Samspel mellan tjänstesektor och varuexport

- Tjänsteinnehållet i varuexporten ökar med stigande inkomstnivå och kopplingarna mellan tjänster och tillverkning har förstärkts på senare tid
- Ökad tillgänglighet till utländska företagstjänster, genom import och direktinvesteringar, förfaller leda till förbättrad internationell konkurrenskraft särskilt i branscher som är humankapitalintensiva och som använder mer avancerad teknologi
- Internationella kommunikationskostnader betyder mycket framför allt för exportutvecklingen i högt värderade, differentierade produkter och mindre för homogena varor av bulkkaraktär

Exponering för internationell handel inom tjänstesektorn

- Historiskt har industrin betraktats som "tradable" och tjänstesektorn som "non-tradable"
- I praktiken råder en betydande heterogenitet inom tjänstesektorn
- Hur kan man på detaljerad nivå identifiera inom vilka branscher det finns internationell handel (eller i vilka det potentiellt skulle kunna finnas)?

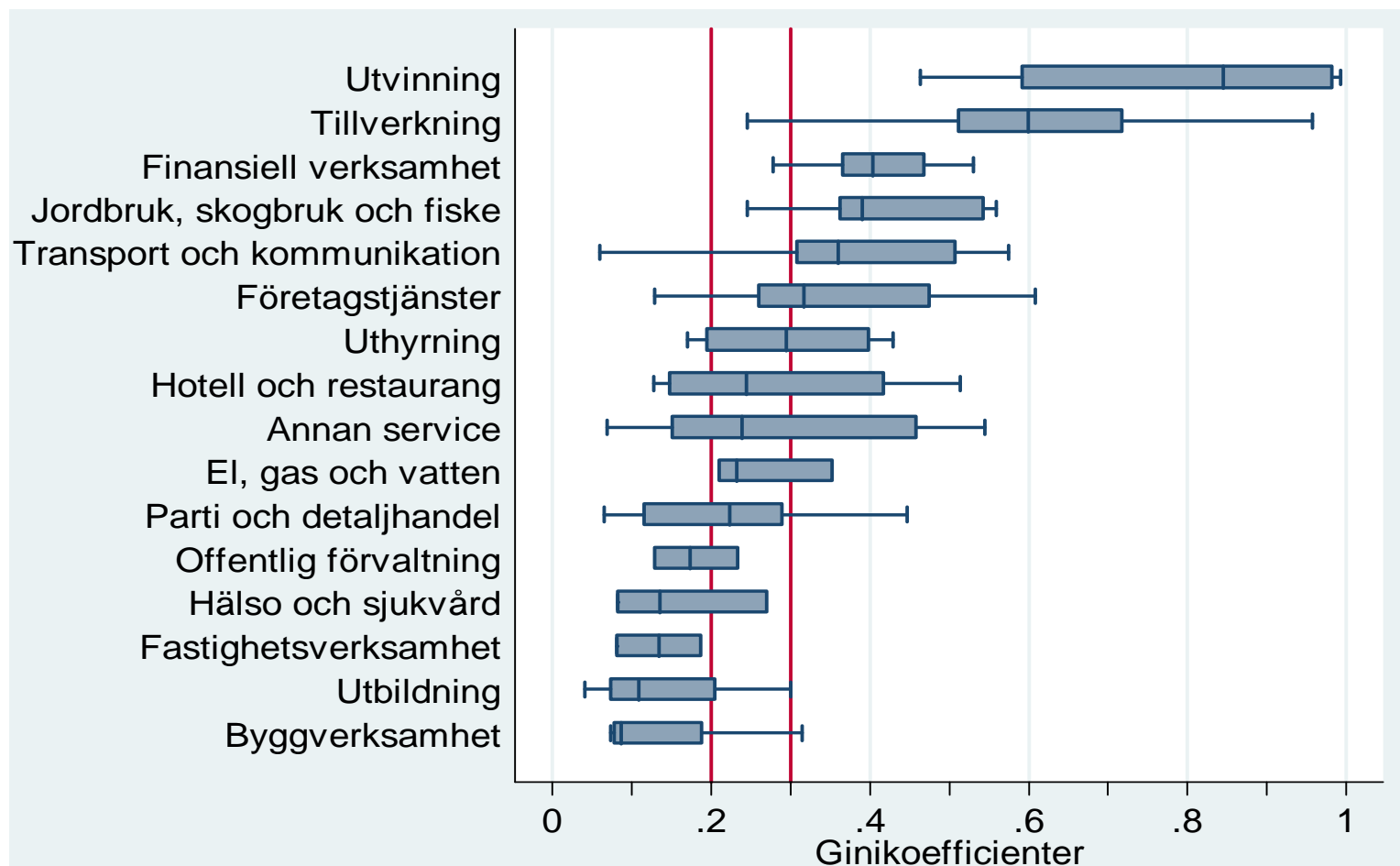

Grundläggande ide

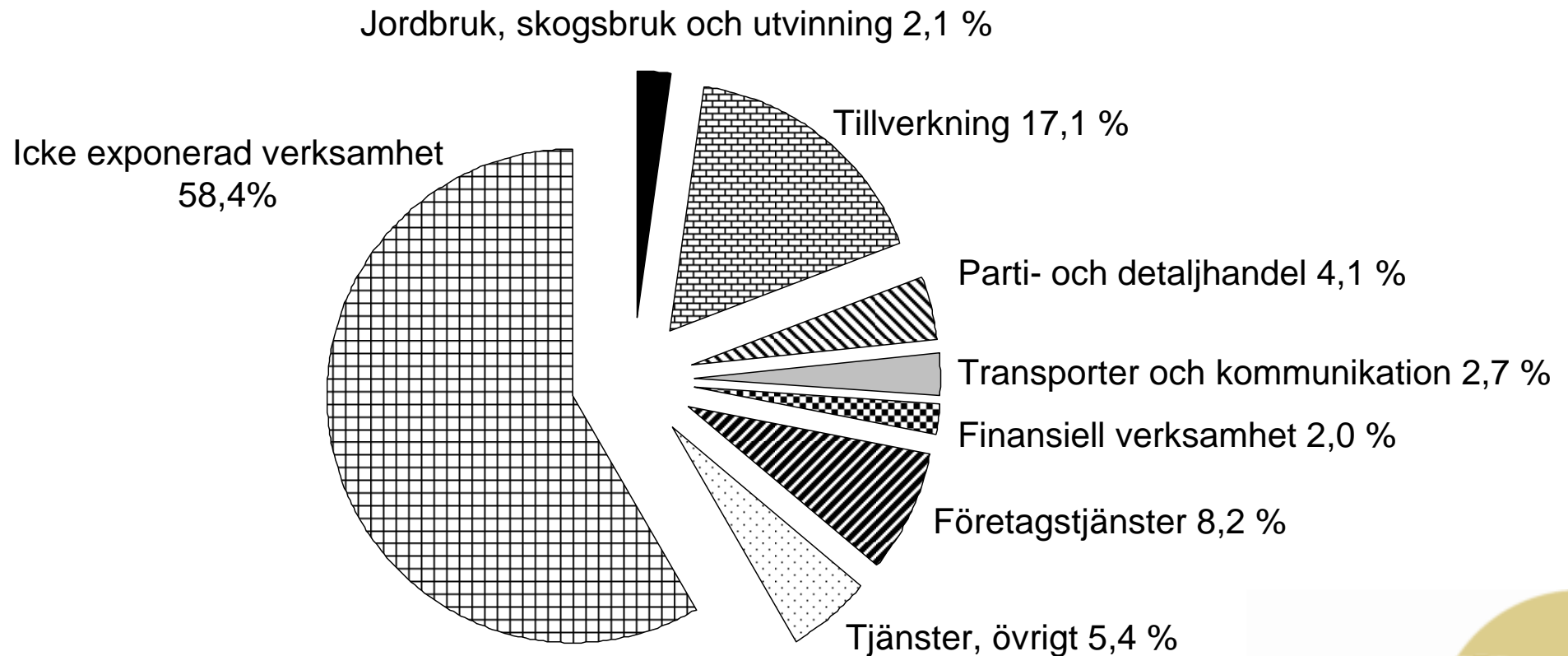
- Baserat på den regionala koncentrationen av olika aktiviteter inom tjänstesektorn i Sverige försöker vi identifiera i vilka branscher internationell handel tycks förekomma
- I aktiviteter där det förekommer regional handel finns det även en potential för internationell handel

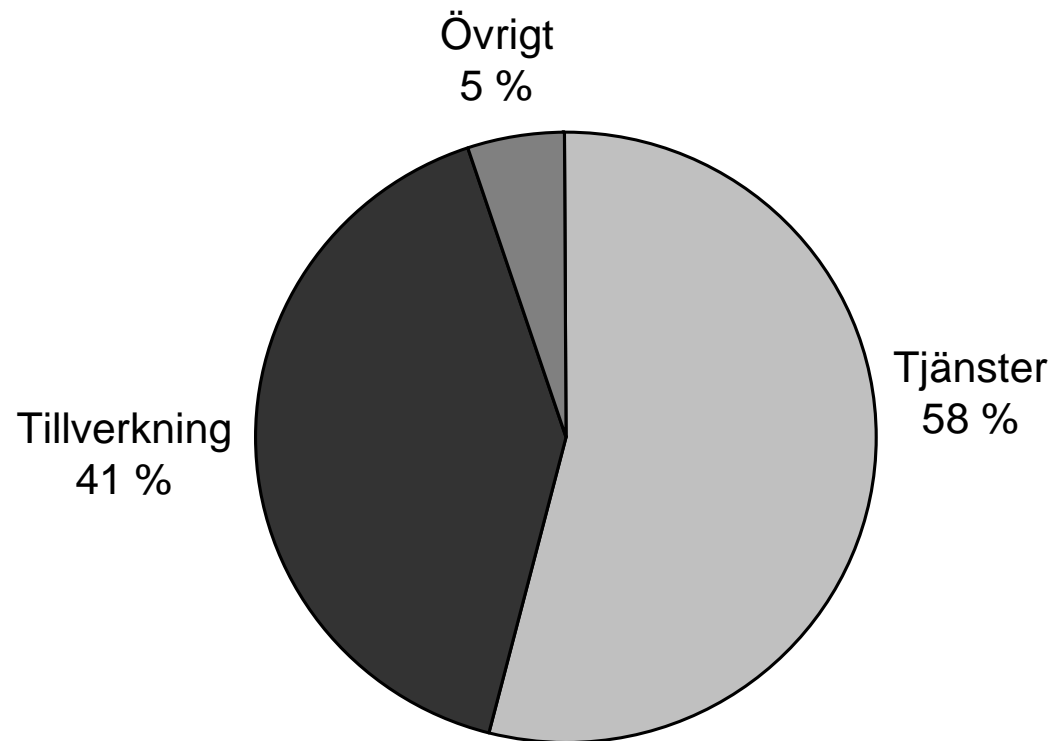
Geografisk koncentration av branscher inom olika näringsgrenar, 2005

Sysselsättning i branscher exponerade (eller potentiellt exponerade) för internationell handel, 2005

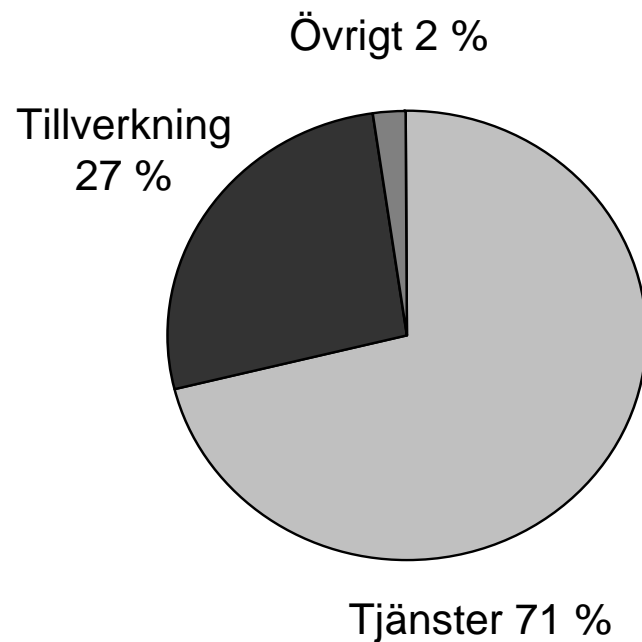

Sysselsatta i exponerade branscher fördelade på tjänster, tillverkning och övrigt, 2005

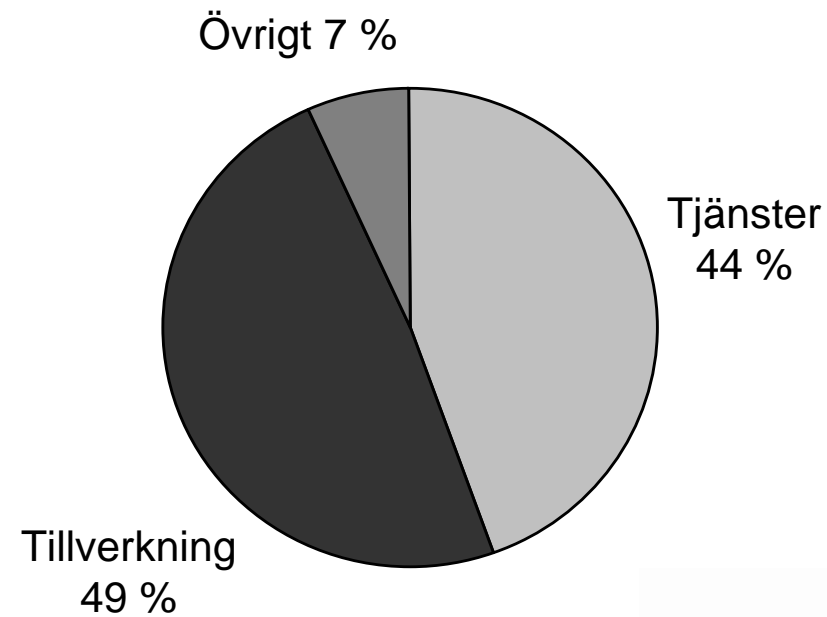

Kvalificerad och mindre kvalificerad arbetskraft i exponerade branscher fördelad på tjänster, tillverkning och övrigt, 2005

Kvalificerad arbetskraft

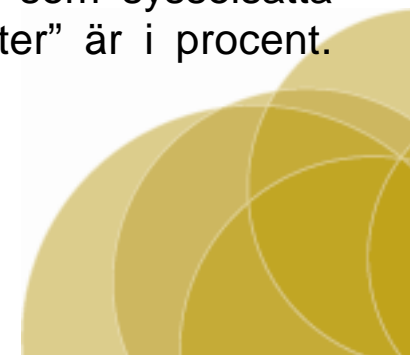
Mindre kvalificerad arbetskraft

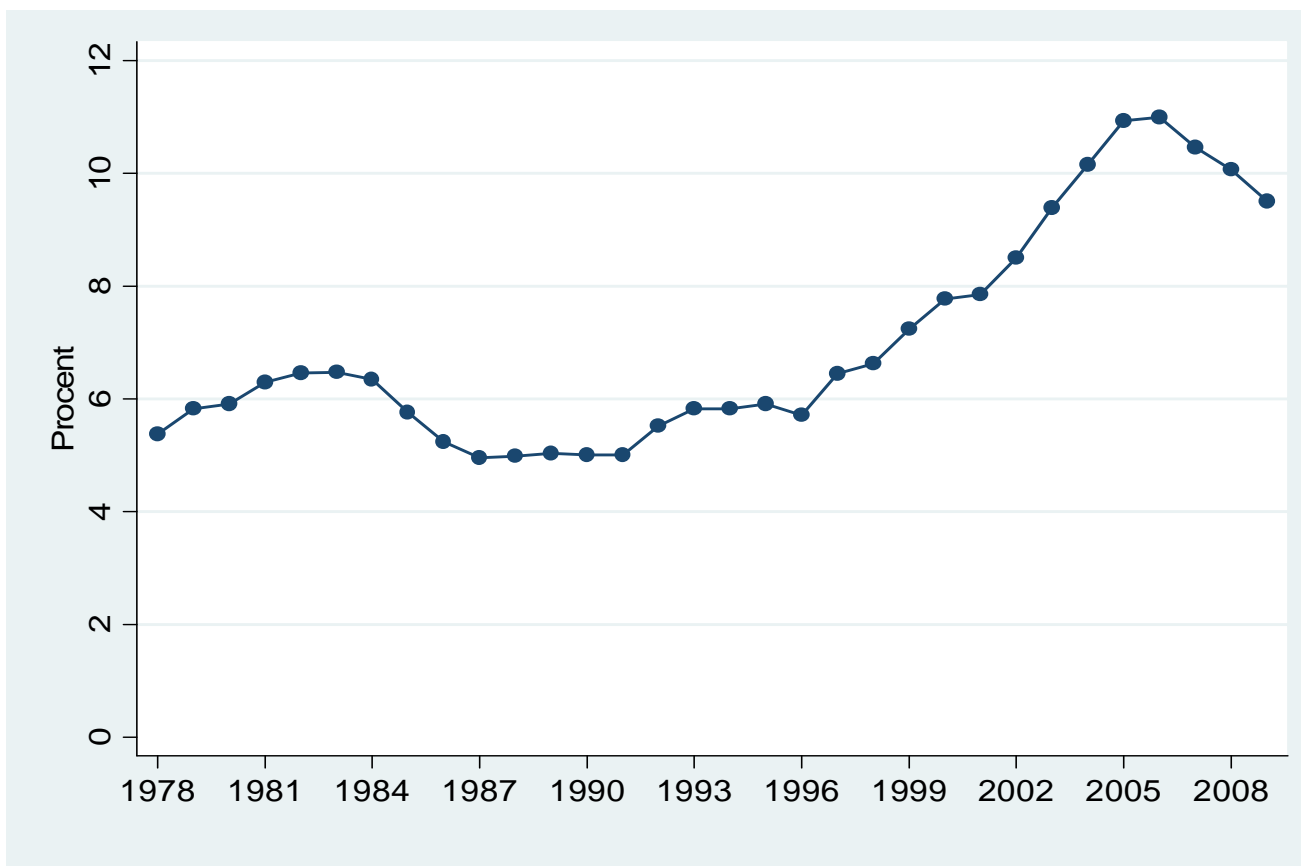
Sysselsättning i icke-exponerad tjänstesektor, exponerad tjänstesektor och industrin, 1990-2005

År	Icke-exponerad tjänstesektor			Exponerad tjänstesektor			Tillverkningsindustrin		
	Tusen-tal	Andel	Skillkvot	Tusen-tal	Andel	Skillkvot	Tusen-tal	Andel	Skillkvot
1990	2 470	58.9	23.4	829	19.1	31.7	894	21.3	12.5
2005	2 408	59.6	34.5	926	22.4	46.9	706	17.5	23.2
Δ05-90	-62	0.7	11.2	97	3.3	15.2	-187	-3.8	10.7

Anmärkning: Sysselsatta i primära näringar (SNI 01-14) är exkluderade. "Skillkvoten" är andelen kvalificerad arbetskraft, där kvalificerad arbetskraft definieras som sysselsatta med någon form av eftergymnasial utbildning. Andelar och "skillkvoter" är i procent.

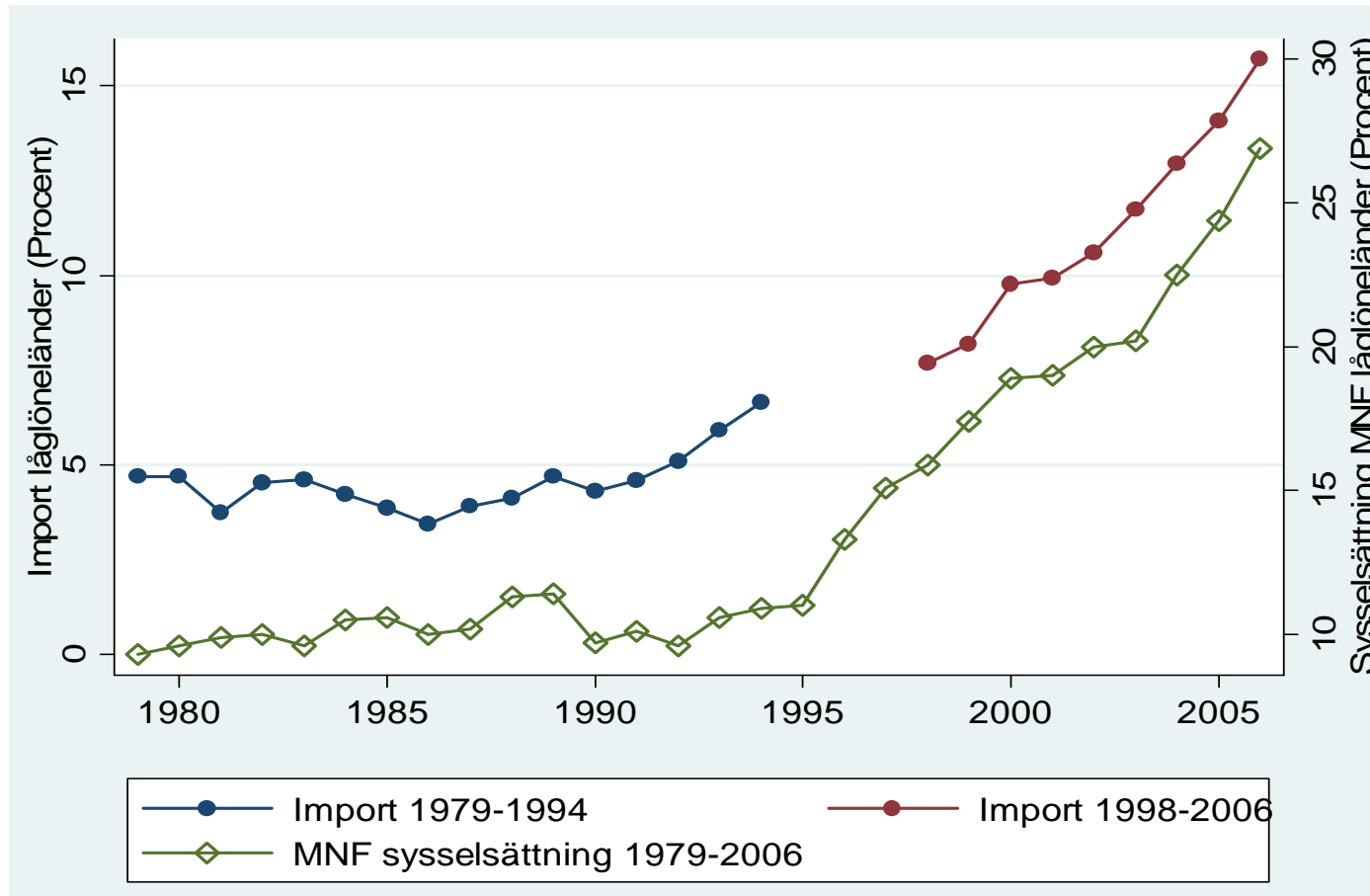
Antal universitetsexamina som andel av befolkningen i åldersgruppen 20-24 år, 1978-2009

Källa: Högskoleverket och SCB Befolkningsstatistiken.

Import av industrivaror från låglöneländer som andel av förbrukningen i Sverige och sysselsättningsandelen i svenska MNF:s dotterföretag i låglöneländer, 1980-2006

Källa: SCB Utrikeshandelsstatistiken och Tillväxtanalys Svenska multinationella företag med verksamhet utomlands.

Slutsatser

- Underskattning av tjänstesektorns betydelse i den internationella handeln
- Tjänstehandelsstatistiken måste utvecklas
- Den del av tjänstesektorn som är exponerad för internationell handel är sysselsättningsmässigt minst lika stor som industrin och växande
- Sverige är internationellt konkurrenskraftigt i humankapitalintensiva tjänstebranscher

